BEŇUŠSKÝ ŠKOLÁČIK

dvojmesačník žiakov ZŠ Beňuš

marec - apríl 2012

V čísle nájdete:

- *veľkonočné zvyky vo svete a u nás,*
- *ako nám bolo na exkurziách,*
- *ako sme upratovali našu obec,*
- *vlastnú tvorbu,*
- *a ďalšie...*

Jar

Lastovičky prileteli,
včielky pekne bzučia,
potok nám spieva o jari,
všetky stromy pučia.

Trávička je zelená,
slnko stále hreje.
O jari si spievame,
veď nič krajšie nie je.

Veľkonočné tradície a zvyky

Rakúsko – V Rakúsku sa vajíčka maľujú pestrými farbami a ukladajú sa do malých veľkonočných hniezd. Deti hľadajú skryté vajíčka, aj sliepky a kuriatka, ktoré sa rovnako spájajú s veľkonočným obdobím. Na Veľkú noc v susednom Rakúsku nemôže chýbať ani veľkonočný stromček, ktorý tvorí niekoľko vŕbových konárov vyzdobených pomaľovanými vajíčkami a ozdobami.

Veľká Británia – V britských rodinách sa deti radi hrajú s veľkonočnými vajíčkami. Po celom byte hľadajú skryté čokoládové vajce a kto ho nájde, ten ho hneď zje. Každoročne sa obchodné domy predbiehajú, kto bude mať v ponuke najťažšie, najväčšie a aj najoriginálnejšie vajíčko. Zaujímavosťou je, že vo veľkonočnú nedeľu a pondelok sa koná v Hampsteade a na ďalších miestach Londýna prehliadka drakov.

Taliansko – Počas svätého týždňa sa veriaci Taliani modlia a pripomínajú si bolestivé chvíle utrpenia Krista. Za najväčšiu veľkonočnú lahôdku sa v Taliansku považuje pečená jahňacina. Obľúbené sú aj praclíky a ich skrútený tvar má predstavovať založenie rúk pri modlitbách. Veľkej noci predchádza karneval, ktorý končí Popolcovou stredou. Veľkonočný pondelok je pre väčšinu talianskych rodín výzvou k prechádzkam a piknikom.

Francúzsko – Počas Veľkej noci aj deti vo Francúzsku majú najradšej veľkonočné vajíčka, a to v podobe kuriatok, zajačikov, kačičiek či zvonov. Legenda tvrdí, že zvony, ktoré sa vo Veľkonočný piatok vracajú do Ríma, pozbierajú vajíčka, aby ich vo Veľkonočnú nedeľu pri spiatočnej ceste porozhadzovali po záhradách. Deti teda musia v záhradách tieto čokoládové vajíčka hľadať. Veľkonočný pondelok je iba dňom pracovného pokoja, Francúzi totiž šibačku ani oblievačku nepoznajú.

Nemecko – Deti v Nemecku sa počas veľkonočných sviatkov veľmi radi hrajú na čokoládový bozk. Ako taký bozk prebieha? Podstatné je prehltnúť čo najviac čokoládových cukríkov zo želatíny a cukru bez toho, aby tí ostatní kamaráti stihli rozmazať čokoládu po tvári. Vyhráva ten, kto zje najviac cukríkov a má najčistejšiu tvár. Nemecké veľkonočné zvyky sú však výnimočné aj niečím iným. Tak napríklad peknou tradíciou je veľkonočný oheň. Prebieha to tak, že na dohodnutom mieste sa uložia staré vianočné stromčeky a na začiatku Veľkej noci sa podpália. Symbolizuje to pálenie posledných zvyškov zimy. Nemci veľmi obľubujú pašiovú hru, ktorá sa tradične koná v Oberammergau. Ide o hru o utrpení, ukrižovaní a smrti Ježiša Krista a hrá v nej viac ako 1200 dedinčanov.

VEĽKONOČNÉ ZVYKY NA SLOVENSKU

Na Zelený štvrtok či Bielu sobotu sa muži, ženy aj dospievajúca mládež chodili umývať do potoka. Začínalo sa už pred ranným zvonením. Dievčatá verili, že po takomto umytí budú čerstvé ako lastovičky, nebudú mať pehy na tvári a ak si umyjú vlasy, rýchlejšie im budú rásť.

V noci zo Zeleného štvrtka na Veľký piatok sa schádzali strigy. Aby kravám niektorá striga nepočarila, mala gazdiná urobiť venček zo šípového prútia a o polnoci mlieko cezeň precediť. Gazdovia na Veľký piatok zvyčajne robievali značkovanie oviec, pretože verili, že ovce menej cítia bolesť a rany sa im rýchlejšie zahoja.

Na Bielu sobotu sa ľudia venovali vareniu a pečeniu obradných jedál. Bola to bravčovina, často sa varila šunka.

Na Veľkonočnú nedeľu založili dospievajúcim dievčatám po prvý raz na hlavu partu. Pri prekročení kostolného prahu každá prehodila cez seba peniaz pre šťastie. Cez omšu sa svätili veľkonočné jedlá. Z kostola sa každý ponáhľal domov, pretože ako rýchlo prišiel, taký šikovný mal byť pri žatve. Stolovanie v tento deň pripomínalo Štedrú večeru.

Na Veľkonočný pondelok sa niekde šibalo, inde šibalo aj polievalo. Pri šibaní predniesli rôzne riekanky: *Šibi-ryby mastné ryby, kus koláča od korbáča, kázal kadlec aj kadlečka, abys dala tri vajíčka: jedno biele, druhé čierne a to tretie zabarvené, to je moje potešenie.* V každom dome ich bohato pohostili, nezriedka aj obdarovali peniazmi. Z vyzbieraných peňazí usporiadali večer zábavu, kde sa stretli s dievčatami. Po zábave odprevadili mládenci svoje vyvolené domov, za čo dostali vyšívané šatôčky. V utorok si mohli dievčatá a ženy vynahradiť štípance od korbáčov a premočené šaty. Od rána striehli s vedrami vody za plotmi a oblokmi a poliali každého muža, ktorý mal menej ako päťdesiat rokov Aj keď dnes už na čary neveríme, radi sa vraciame a mnohé zvyklosti a tradície ešte na Veľkú noc každoročne robievame. Prichádza k nám do našich domovov radosť, pohoda a úsmev na tvári, ktoré počas veľkonočných sviatkov nesmú nikde chýbať.

Stretnutie s povesťou

Dňa 1. marca sa na našej škole uskutočnila súťaž *Stretnutie s povesťou.* Žiaci 5. - 9. ročníka si zmerali sily v tom, ako vedia počúvať s porozumením. Päťčlenné družstvá okrem počúvania krásnych povestí sa museli rozdeliť a niektorí sa hrali na maliarov, iní na poetov a z každého tímu jeden člen hľadal zaujímavé informácie na internete, ktoré súviseli s povesťou. Výsledky: 1. miesto siedmaci, 2. miesto šiestaci, 3.miesto ôsmaci.

Literárny kvíz

V marci sa uskutočnil aj tradičný *literárny kvíz* pri príležitosti Mesiaca knihy. Žiaci 2. stupňa si zmerali sily vo vedomostiach z literatúry a gramatiky, čítali text s porozumením, spoznávali literárne ukážky, a potom z nich urobili a zahrali reklamu. Všetky súťažné družstvá sa veľmi snažili, preukázali dobré vedomosti, ale na koniec si miesta rozdelili nasledovne: 5. miesto šiestaci, 4. miesto siedmaci, 3. miesto ôsmaci, 2. miesto piataci, 1. miesto deviataci. Blahoželáme!

14. marca sa naši deviataci poriadne zapotili pri písaní TESTOVANIA 9.

Slávik Slovenska

V piatok 27. 4. sa uskutočnila súťaž v spievaní *Slávik školy*.

Žiaci sa umiestnili takto:

I. kategória:
1. neudelené
2. Tobiáš Kubica, Dianka Chválová
3. Trio druhákov – Maťko Šperka, Kristián Ľupták, Tomáš Ľupták
   Duo – Kristínka a Karolínka Matulíkové

II. kategória:
1. Anetka Nemčoková
2. Veronika Gašperanová, Anežka Králová
3. Timea Libičová, Lucia Strelcová

III. kategória:
1. Iveta Laurincová
2. Janka Luptáková
3. Mária Šperková

Malé exkurzie do minulosti

V minulom čísle Školáčika ste mali nájsť nasledujúce staré (starodávne) slová. Tu sú ich významy:

cmuľkáč – pľúcnik lekársky, kačička – prvosienka jarná, zrastajčok – natržník husí, zinzolín – zimozeleň, vytrčpolk – kapucinka, blatúch – záružlie močiarne, dríšteľa – šafrán, krompašník – malá begónia, gergiňa – georgína, burgonda – kŕmna repa, stará duovka – ľalia cibuľková, včelien – včelník rakúsky, šlajerbum – nevestin závoj, prominceľ – mäta prieporná, jarec – jačmeň, žito – raž.

A tu sú ďalšie staré slová. Ich význam môžete vhodiť do škatuľky na chodbe. Ešte malá pomôcka – slová sa týkajú školského prostredia – ale v staršej dobe:

vakácie, examény, merba, grifeľ (gríflik), katedra (nie na VŠ), kalamár, klasa, počty, vecné učenie, lučba, rováš (mať na rováši), silospyt, mendík, ferula, rechtor.

Zaujímavý deň v prírode

Vo štvrtok 26.4. sa deviataci a prváci zo ZŠ Beňuš zúčastnili na vysádzaní stromčekov v Beňušskej doline.

Organizátorom podujatia bola naša škola v spolupráci s Lesmi a.s., Lesnou správou Beňuš. Hneď po príchode nás privítal správca, pán Martin Kovalčík, a lesné pracovníčky. Najprv sa s nami porozprávali a v krátkej prednáške nám priblížili život malých sadeníc. Tie sme potom sadili. Samozrejme, museli sme sa naučiť dôležité zásady – aká má byť jamka, ako do nej uložiť sadenicu, ... Pri práci nám asistovali lesní zamestnanci.

Po práci patrí odmena. Na pripravenom ohni sme si poopekali špekáčiky, zahrali sme sa, ale dostali sme aj sladkú odmenu. Všetci sme sa tešili z krásneho a užitočne prežitého dňa.

Exkurzia v Liptovskom Mikuláši

21. marca sa piataci, šiestaci a siedmaci zúčastnili na exkurzii v Liptovskom Mikuláši. Najprv si pozreli výstavu s názvom **Energia 3. tisícročia** v miestnej základnej škole. Bol tam napríklad zaujímavý bicykel s akumulátorom, vchod do „bane“, v ktorej boli fotky z rôznych baní na Slovensku alebo veterná elektráreň.

Potom navštívili **Slovenské múzeum prírody a jaskyniarstva,** kde žiakov upútal napríklad veľký medveď, rôzne druhy netopierov a náradie, ktoré sa v minulosti používalo v jaskyniach.

Návšteva Podbrezovej

Kým sa deviataci potili pri Testovaní 9, my, ôsmaci sme sa prechádzali po Hutníckom múzeu v Podbrezovej. Najprv sme sa z jednotlivých vystavených panelov dozvedeli o histórii hutníctva v Podbrezovej a jej okolí. Prehliadli sme si aj zaujímavé predmety vyrobené už v dávnej minulosti. Nás, dievčatá, však najviac zaujali benátske zrkadlá, ktoré boli obrovské a drahé. Expozíciou nás sprevádzala milá pani Kleinová z redakcie Podbrezovanu, ktorá nám na konci prehliadky pustila video o výrobe železa a o hutníckej škole v Lopeji. Potom sme sa podpísali do knihy návštev. Odchádzali sme s úsmevom na tvárach a znova o niečo múdrejší.

DEŇ ZEME

Ďalší poučný a užitočný deň sme prežili 20. apríla. V prvej časti sme sa z úst pani Šucháňovej, strážkyne Napantu, dozvedeli o význame separovania odpadu a na danú tému sme vyrábali ekologické plagáty .

Potom sa už všetky triedy rozbehli po Beňuši a po jeho okolí, aby sme pozbierali to, čo do prírody nepatrí a pomohli tak našej obci, aby bola čistejšia a mohli sa z nej tešiť domáci a návštevníci.

DIÉTA PRED LETOM

Konečne sa blížia letné prázdniny a určite polovica z vás sa bojí obliecť do plaviek. Radi by ste držali nejakú diétu, ale vaším rodičom dosť vadí, keď na skoro každé jedlo vravíte smutné „nie!“

Na tejto strane sme pre vás zozbierali chutné a ľahké recepty, ktoré môžete podľa chuti a nálady navzájom kombinovať. Maškrtiť a aj napriek tomu chudnúť? Áno, aj to je možné! Dôležité je len prijímať dostatočné množstvo tekutín. Minimálne 2 litre minerálnej vody, zriedených ovocných štiav, ovocných a bylinkových čajov sú nevyhnutné. Preto často pite, aj keď nie ste smädní.

Raňajky

Na dobrý štart do nového dňa potrebujeme asi štvrťhodinku, šálku čaju. Na chýbajúcich maškrtách pohorí väčšina diét. Vyhnite sa tomu a doprajte si sem-tam malú dobrotu. Ponúkame tie najvhodnejšie: kúsok ovocia s vysokým obsahom ovocných cukrov, napríklad jablko, hruška, banán alebo štvrť kila hrozna.

Obed - Ryba so zeleninou

Umyjeme 1/2 žltej papriky, 2 strúčiky cesnaku, 1 zeler, ošúpeme a nakrájame nahrubo. Opečieme na 1 ČL oleja. Pridáme 50 g prepolených kokteilových rajčín a 2 PL vývaru, privedieme do varu. Dochutíme soľou, čiernym korením a citrónovou šťavou. Pridáme 80 g rybacích filiet a prikryté necháme 5 minút dusiť. Podávame so 100 g uvarenej prírodnej ryže.

Večera - Plnené palacinky

Vymiešame 1 vajíčko, 1 PL múky, 5 PL vody, štipku soli a muškátového orieška na hladkú masu, z ktorej pripravíme dozlatista opečenú palacinku. Natrieme ju tvarohom. Umyjeme 1 jablko, odstránime jadierka a nastrúhame. Zmiešame spolu s pár kvapkami citrónovej šťavy, malým množstvom škorice a 1 ČL medu, pridáme na palacinku. *Lucia*

Kráľova hoľa a Kriváň

Kriváň a Kráľova hoľa
našli sa aj cez šíre polia.
Pomocou rieky pozdravy posielali
a celú večnosť sa navzájom milovali.
Nemajú pred sebou žiadne tajomstvá,
nikdy by na seba nevymýšľali žiadne klamstvá.
Tak nechajme ich, nech sa ľúbia,
veď ich do toho žiadne iné pohoria nenútia.
Tak nech sa milujú naveky
a nech nevystrájajú žiadne neplechy.
Nech ich láska sprevádza celým životom,
veď krásny život je predsa o tom.
Čo ešte dodať?
Len im do života Božie požehnanie dať.
Držme palce im.
A toto je náš posledný rým.

Ako Francúz Kysučanovi život zachránil

Do vojny raz Ďuro šiel,
nad Turkami vyhrať chcel.
Turkov bolo viac, tak prehrali
a Turci ich teraz zajali.
Ďuro smútil – už je beda,
už sa mi ani žiť nedá.
Francúz ho však zachránil,
aby nežil v zajatí.
Prišli do dediny a boli šťastní ako blchy,
že striasli tých Turkov – mrchy.

Zlatonosná kačka

Keď biela kačka tretíkrát sa mu ukázala,
vtedy Biela pani mu zlaté vajce darovala,
on sa s ním v dedine podelil
a druhý za chamtivosť zaplatil.
Zlaté vajce uchmatnúť si chcel,
no nevedel, že jaskyňa sa prepadne
a navždy zmizne,
že ju už nikto neuvidí,
ani o zlaté vajce sa už s nikým nepodelí.
Zmizla aj tá Biela pani,
už nikto ju neuvidel v tej bani,
ani zlaté vajce sa nikdy nenašlo
a odvtedy už veľa rokov prešlo.
Nikto už nevie, kde je tá jaskyňa,
pod zem so všetkým zlatom sa navždy skryla,
neobjavil ju už nikto - ani dedko Vševedko - a to by bolo asi všetko.

Lietajúci mních

Lietajúci mních -
to je postava z múdrych kníh.
Láska bola preňho prenádherná vec,
vedel to ako každý chlapec.
Porušil preto svoj veľký sľub,
hneval sa na neho celý nebeský súd.
Letel za svojou veľkou láskou,
za tou jeho veľkou kráskou.
Padol jej pod nohy,
príbeh lásky je hotový.
Lásku jej nestihol sľúbiť,
láska sa nanešťastie nedá kúpiť.
Na pamiatku ich veľkej lásky,
stoja sochy zlepené ako z lepiacej pásky.

Anketa

Tento mesiac sme zasa chodili po chodbách školy a pýtali sme sa žiakov, že ***„Čo by urobili pre životné prostredie, aby sa v ňom cítili lepšie.“***

2. trieda:
Saška – Vyzbierala by som odpadky.
3. trieda:
Peťko – Zbieral by som odpadky.
4. trieda:
Veronika – Vyzbierala by som odpadky, vysadila by som stromy.

Peťka – Zbúrala by som všetky továrne. Vyzbierala by som odpadky. Zakázala by som lov zvierat.
Biba – Neodhadzovala by som smeti kade-tade. Neplytvala by som vodou.
5. trieda:
Timka – Vyzbierala by som odpadky.
Emka – Vysadila by som stromčeky.

6. trieda:
Dušana – Vyzbierala by som odpadky.
7. trieda:
Evka – Vyzbierala by som odpadky.
Nikoletka – Namiesto obyčajných domov by som stavala ekologické domy.

8. trieda:
Renča – Postavila by som čističku.

Učitelia:
P. uč. Herichová – Samozrejme, že by som skrášlila prostredie, vysádzala novú zeleň.

HOROSKOP

Baran: Ak ste baran, tak ste znakom Veľkej noci. A preto budete mať dobrú a mokrú Veľkú moc. Budete mať veľa vajíčok (chlapci) a veľa kúpačov a vody (dievčatá).
Býk: Vaša planéta je obklopená samými červenými meteoritmi. Preto bude vaša Veľká noc suchá a nudná.
Blíženci: V tomto období sa vám nebude nič dariť. Vaša povaha bude veľmi napätá tým, že vám mnohé veci nevyjdú.
Rak: Tieto mesiace sa vám zmení váš osobný život. Niekto sa vám doňho zamieša. Budete šťastní a začne sa vám dariť v škole.
Lev: Prichádza čas, keď sa vám začne dariť v škole. Budete nadmieru spokojní. Pripravte sa na veľa kúpačov.
Panna: Ste panovační a nezodpovední. Mali by ste sa pokúsiť odviazať od nepríjemných myšlienok. Iba vám zaťažujú dušu.
Váhy: Mali by ste byť viac spoľahliví. Vaši kamaráti si to tiež prajú. Uvidíte, že keď sa zmeníte, bude to lepšie.
Škorpión: Nie ste práve priateľský typ, preto sa vám nebude dariť v škole. Mali by ste byť chápavejší a mali by ste viac počúvať názory druhých.
Strelec: Nebudete spokojní s tým, čo ste si vykúpali. Na budúcu Veľkú noc sa budete musieť snažiť viac.

Kozorožec: Veľká noc bude ako každá iná. Po prázdninách sa zlepšíte v škole. Vaši rodičia budú s tým spokojní.
Vodnár: Minulý mesiac ste boli hlavní. O tomto období sa to nedá povedať. Ste leniví urobiť to, čo je potrebné.
Ryby: Tento mesiac stretnete lásku. Bude to kúpač, ktorý vás najviac okúpe. V škole sklamete učiteľov.

O S E M S M E R O V K A N A V O Ľ N É C H V Í L E

D	N	Č	Á	V	O	K	C	I	A	R	O	K	O	P	Č	K
N	E	I	A	E	A	E	S	J	F	Ž	A	S	A	E	A	T
O	A	J	T	S	V	T	K	K	I	I	L	É	A	L	F	Ž
A	B	N	E	O	O	T	O	A	R	A	O	R	I	Y	I	S
O	T	R	L	P	V	N	I	Ó	M	C	E	B	K	L	C	CH
K	D	É	A	A	I	B	T	A	A	I	E	Č	I	Y	A	S
A	A	V	P	Z	N	S	N	C	V	R	A	N	S	L	E	P
M	K	O	A	A	I	H	I	L	A	R	A	U	U	O	I	S
Š	T	T	D	H	C	V	A	N	H	A	D	P	L	A	Ť	E
A	K	R	Á	O	A	E	O	A	R	C	A	E	T	I	K	A
T	L	O	K	L	A	S	I	K	A	A	CH	O	L	P	C	Č
O	D	A	L	Ú	S	I	S	U	D	O	K	U	L	I	S	A
P	T	CH	L	A	D	I	Č	O	Y	N	Á	N	A	B	U	B

Legenda: **ADRESA, BAČA, BANÁNY, DEJEPIS, ETIKA, FIRMA, HISTÓRIA, HRAČKY, HRADY, CHALUPA, CHLADIČ, ISKRA, KALIBER, KALICH, KLASIKA, KOVÁČ, KULISA, LAVICA, LÁTKA, LOVEC, OBILIE, OBJAV, OBRAZ, ODVAHA, PADÁK, PALETA, PIATOK, PLOCHA, POKORA, POTAŠ, SLAMA, SONAR, STOPA, SUDCA, SUDOKU, SÚLAD, ŠKOLA, ULICA, ÚLOHA, VIERA, VINICA, ZINOK, ŽIACI, ŽILINA.**

Tajničku osemsmerovky tvorí 47 nevyškrtaných písmen.
Odpoveď vpíš do kupónu, vystrihni a vhoď do schránky na chodbe.
Vyžrebovaní sa môžu tešiť na milú odmenu.

KUPÓN _____

_____

Školáčik – časopis Základnej školy v Beňuši. *Vydavateľ:* Základná škola Beňuš.
Adresa: Základná škola, č. 250, 976 64 Beňuš, *e-mail:* zsbenus@zsbenus.edu.sk.
Redakčná rada: členovia redakčného krúžku pod vedením Mgr. D. Mihokovej.
Grafická úprava: Mgr. R. Kán, Adam Felner.
Vychádza dvojmesačne.